T.C.
UYUŞMAZLIK MAHKEMESİ

ESAS NO : 2025/110
KARAR NO : 2025/258
KARAR TR : 08/04/2025

ÖZET: Davalı idare bünyesinde kamu görevlisiyken, kamu zararına sebebiyet verdiği iddiasıyla adına tahakkuk ettirilen kişi borcunu rızaen ödeyen davacı tarafından, isnat olunan suçlamadan beraati üzerine ödenilen bedelin sebepsiz zenginleşme hükümleri uyarınca istirdadı istemiyle açılan davanın, ADLİ YARGI YERİNDE çözümlenmesi gerektiği hk.

K A R A R

Davacı :H.A
Vekili : Av. Y.Ç
Davalı : İçişleri Bakanlığı

I. DAVA KONUSU OLAY

1. Davacı vekili, Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde uzman jandarma olarak görev yapmaktayken emekliye ayrılan müvekkilinin kamu zararına sebebiyet verdiğinden bahisle adına tahakkuk ettirilen 19.373,90 TL kişi borcunu rızaen ödemesinden sonra zimmet suçundan yargılandığı Bingöl 1. Ağır Ceza Mahkemesinin E.2021/157 sayılı *dosyasında* hakkında beraat hükmü kurulduğundan bahisle, söz konusu tutarın yasal faiziyle birlikte iade edilmesi istemiyle yapmış olduğu başvurunun reddine ilişkin, Bingöl Valiliği İl Jandarma Komutanlığının 02/09/2024 tarih ve E-31611098 sayılı işleminin iptali ile 19.373,90 TL'nin ödeme gününden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte ödenmesi istemiyle adli yargı yerinde dava açmıştır.

II. UYUŞMAZLIĞA İLİŞKİN BAŞVURU SÜRECİ

A. Adli Yargıda

2. **Ankara 42. Asliye Hukuk Mahkemesi 04/11/2024 tarih ve E.2024/437, K.2024/350 sayılı kararı** ile, *"uyuşmazlıkta görevli mahkemenin idare mahkemeleri olduğuna ve davanın yargı yolu uyuşmazlığı nedeniyle usulden reddine"* karar vermiş ve bu karar kesinleşmiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

> *"...2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun "İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı" başlıklı 2/1-a Maddesinde, "İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,"*
>
> *2/1-b maddesinde, "İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları," idari davalar arasında sayılmıştır.*
>
> *Toplanan deliller ve tüm dosya kapsamı birlikte değerlendirildiğinde; DavacıH.A'ın Bingöl İl Jandarma Komutanlığı'nda kantin sorumluluğunda çalıştığı sırada kantinde tespit edilen 19.373,90-TL açık bedelinin davacıdan tahsil edildiği, davacının açık tespit edilen*

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden 7+BvPYd - UaCi1oD - m1ps6oP - 0UHmNA= ile erişebilirsin

dönemde yıllık izinde olması sebebi ile tahsil edilen bedelin iadesini istediği, aradaki uyuşmazlığın idari tasarruf olduğu ve idari tasarrufun denetiminin de idari yargıda görülmesi gerektiği anlaşılmakla davanın yargı yolu uyuşmazlığı nedeniyle reddine karar verilerek ... hüküm kurulmuştur...."

3. Davacı vekili bu kez, aynı istemle idari yargı yerinde dava açmıştır.

B. İdari Yargıda

4. **Erzurum 3. İdare Mahkemesi 04/02/2025 tarih ve E.2024/2358 sayılı kararı** ile, Borçlar Kanunu kapsamında özel hukuk hükümlerine göre açılan davanın görüm ve çözümünde adli yargının görevli olduğu gerekçesiyle, 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dosyanın Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmesine ve dosya incelemesinin bu konuda Uyuşmazlık Mahkemesince karar verilinceye kadar ertelenmesine karar vermiştir. Kararın ilgili kısmı şöyledir:

"...Olayda, kamu zararına sebebiyet verdiğinden bahisle davacı adına çıkartılan kişi borcunun mevzuattaki dayanağının 5018 sayılı Yasa'nın 71. maddesi ile anılan Kanuna dayanılarak çıkartılan Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik olduğu, dolayısıyla 5018 sayılı Kanunun 71. maddesinde tanımlanan kamu zararının tahsil ve takibinde bu maddeyle, anılan maddeye dayanılarak yürürlüğe konulan Yönetmelikte yer alan hükümlerin uygulanması gerektiği; bu hükümlere göre kamu zararının tahsili için öncelikle sorumlu personelin rızaen ve sulh yoluyla ödeme yapması gereğinin kendisine tebliğ edileceği; kamu zararı nedeniyle ortaya çıkan alacağı personelin rızaen ödememesi durumunda 2004 sayılı İcra ve İflas Kanununa göre takip yapılacağı; bu Kanuna göre takip başlatılmadan idarenin söz konusu alacağın tahsilini personelin aylığından re'sen kesinti yapmak suretiyle sağlayamayacağı; ortaya çıkan kamu zararının tahsili/tazmini hususunda idarenin re'sen icra yetkisinin bulunmadığı sonucuna varılmaktadır.

Bu durumda, davaya konu edilen husus herhangi bir idari işlem veya eylemden kaynaklanmayıp, davacının kendi rızası ile yaptığı ödemenin hukuka aykırılığı iddiasıyla iadesi istemine ilişkin olduğundan, 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinde belirtilen idari dava türlerine uymaması nedeniyle, davacının haksız yere ödediğini iddia ettiği paranın iadesi için alacak davası şeklinde açmış bulunduğu davanın, Borçlar Kanunu kapsamında özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerektiği sonuç ve kanaatine ulaşılmıştır.

Nitekim Uyuşmazlık Mahkemesinin E:2019/26, K:2019/227 sayı ve 25/03/2019 tarihli kararı da benzer niteliktedir....."

5. Erzurum 3. İdare Mahkemesince 2247 sayılı Kanun'un 19. maddesi uyarınca görevli yargı yerinin belirlenmesi için dava dosyaları Uyuşmazlık Mahkemesine gönderilmiştir.

III. İLGİLİ HUKUK

6. 5018 sayılı Kamu Malî Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun *"Kamu zararı"* başlıklı 71. maddesi şöyledir:

"(Değişik birinci fıkra: 25/4/2007-5628/4 md.) Kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır.

Kamu zararının belirlenmesinde;

a) İş, mal veya hizmet karşılığı olarak belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması,

b) Mal alınmadan, iş veya hizmet yaptırılmadan ödeme yapılması,

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden 7+BvPYd - UaCi1oD - m1ps6oP - 0UHmNA= ile erişebilirsin

c) Transfer niteliğindeki giderlerde, fazla veya yersiz ödemede bulunulması,

d) İş, mal veya hizmetin rayiç bedelinden daha yüksek fiyatla alınması veya yaptırılması,

e) İdare gelirlerinin tarh, tahakkuk veya tahsil işlemlerinin mevzuata uygun bir şekilde yapılmaması,

f) (Mülga: 22/12/2005-5436/10 md.)

g) Mevzuatında öngörülmediği halde ödeme yapılması,

esas alınır.

(Değişik üçüncü fıkra: 22/12/2005-5436/10 md.) Kontrol, denetim, inceleme, kesin hükme bağlama veya yargılama sonucunda tespit edilen kamu zararı, zararın oluştuğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte ilgililerden tahsil edilir.

Alınmamış para, mal ve değerleri alınmış; sağlanmamış hizmetleri sağlanmış; yapılmamış inşaat, onarım ve üretimi yapılmış veya bitmiş gibi gösteren gerçek dışı belge düzenlemek suretiyle kamu kaynağında bir artışa engel veya bir eksilmeye neden olanlar ile bu gibi kanıtlayıcı belgeleri bilerek düzenlemiş, imzalamış veya onaylamış bulunanlar hakkında Türk Ceza Kanunu veya diğer kanunların bu fiillere ilişkin hükümleri uygulanır. Ayrıca, bu fiilleri işleyenlere her türlü aylık, ödenek, zam, tazminat dahil yapılan bir aylık net ödemelerin iki katı tutarına kadar para cezası verilir.

(Değişik son fıkra: 25/4/2007-5628/4 md.) Kamu zararının, bu zarara neden olan kamu görevlisinden veya diğer gerçek ve tüzel kişilerden tahsiline ilişkin usûl ve esaslar, Cumhurbaşkanı tarafından çıkarılan yönetmelikle düzenlenir."

7. 5018 sayılı Kanun'a dayanılarak çıkarılan ve 19/10/2006 günlü, 26324 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin *"Kamu zararından doğan alacağın tebliği ve takibi"* başlıklı 10. maddesi şöyledir:

"(Değişik:RG-15/6/2019-30802-C.K.-1147/6 md.)

(1) Kamu zararından doğan alacaklar, takibe yetkili birimce sorumlular ve ilgililerin bilinen adreslerine imzaları alınmak suretiyle veya 11/2/1959 tarihli ve 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir.

(2) Kontrol, denetim veya inceleme sonucunda tespit edilen kamu zararından doğan alacakların sorumlulara ve ilgililere tebliğ işlemlerine, 7/A maddesi gereğince yapılacak değerlendirme işlemlerinin tamamlanarak değerlendirme formunun takibe yetkili birime ulaştırıldığı tarihten itibaren beş iş günü içerisinde başlanır. Tebliğde; borcun miktarı, sebebi, doğuş tarihi, faiz başlangıç tarihi, ödeme yeri belirtilir ve sorumlulara ve/veya ilgililere ödeme, itiraz veya sulh teklifinde bulunmak üzere otuz gün süre verilir.

a) Sorumluların ve/veya ilgililerin varsa itirazları 15 gün içinde sonuçlandırılır. Bu süre içinde sonuçlandırılmayan başvurular reddedilmiş sayılır. İtiraz, merkezde üst yönetici, taşrada ise idarenin taşrada bulunan en üst yöneticisi tarafından, gerek görülmesi halinde harcama birimi ve/veya hukuk biriminin de görüşüne başvurularak sonuçlandırılır.

b) Sorumlu ve/veya ilgililerin taksitlendirme taleplerini de içeren sulh başvuruları; genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idarelerde, 26/9/2011 tarihli ve 659 sayılı Genel Bütçe Kapsamındaki Kamu İdareleri ve Özel Bütçeli İdarelerde Hukuk Hizmetlerinin Yürütülmesine İlişkin Kanun Hükmünde Kararname hükümlerine göre, kapsamdaki diğer kamu idarelerinde ise özel mevzuatındaki hükümlere göre sonuçlandırılır.

c) İtiraz ve sulh başvurularını değerlendirme işlemlerinin sekretarya hizmetlerini takibe yetkili birim yürütür.

(3) Sayıştay sorguları üzerine yapılan değerlendirme sonucuna göre tahsil edilmesi gerektiği bildirilen kamu zararı alacaklarının sorumlulara ve ilgililere tebliğinde de aynı şekilde işlem yapılır.

(4) Kamu zararı alacaklarının yapılan tebligata rağmen sorumlular ve/veya ilgililerce süresinde rızaen ödenmemesi, sulh teklifinde ya da itirazda bulunulmaması halinde sürenin

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden 7+BvPYd - UaCi1oD - m1ps6oP - 0UHmNA= ile erişebilirsin

bitiminden itibaren beş iş günü içerisinde, sulh teklifinin ya da itirazın idare tarafından reddedilmesi halinde ise bu ret tarihinden itibaren beş iş günü içerisinde ve her hâlükârda 30 günlük ödeme süresinden sonra ilgili alacak takip dosyası, alacağın tahsili için takibe yetkili birimce kamu idaresini temsile yetkili hukuk birimine gönderilir.

(5) Kesinleşen **Sayıştay***ilâmlarının tebliğinde 6085 sayılı Sayıştay Kanunu hükümleri uygulanır.*

(6) Mahkemelerce hükme bağlanan ve taraflara tebliğ edilen, kamu zararından doğan alacaklara ilişkin kararın kesinleşmesi beklenmeksizin takip işlemlerine başlanır."

8. Aynı Yönetmeliğin "Kamu zararından doğan alacakların tahsil şekilleri" başlıklı 12. maddesi şöyledir:

"(1) Kamu zararından doğan alacaklar, sorumlulardan ve/veya ilgililerden, zararın oluştuğu tarihten itibaren ilgili mevzuatına göre hesaplanacak faiziyle birlikte tahsil edilir.

(2) Tespit edilen kamu zararları;

a) Rızaen ve sulh yolu ile ödenmek,

b) (Değişik:RG-15/6/2019-30802-C.K.-1147/7 md.) 11/1/2011 tarihli ve 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu hükümlerine göre takas yapılmak,

c) 2004 sayılı Kanun hükümleri uygulanmak,

suretiyle tahsil edilir."

9. 6098 sayılı Türk Borçlar Kanunu'nun "*Sebepsiz Zenginleşmeden Doğan Borç İlişkileri"* üst başlıklı, "*A. Koşulları"* ve *"I. Genel olarak"* başlıklı 77. maddesi şöyledir:

"Haklı bir sebep olmaksızın, bir başkasının malvarlığından veya emeğinden zenginleşen, bu zenginleşmeyi geri vermekle yükümlüdür.

Bu yükümlülük, özellikle zenginleşmenin geçerli olmayan veya gerçekleşmemiş ya da sona ermiş bir sebebe dayanması durumunda doğmuş olur."

10. 6098 sayılı Kanun'un *"B. Geri vermenin kapsamı"* ve *"I. Zenginleşenin yükümlülüğü"* başlıklı 79. maddesi şöyledir:

"Sebepsiz zenginleşen, zenginleşmenin geri istenmesi sırasında elinden çıkmış olduğunu ispat ettiği kısmın dışında kalanı geri vermekle yükümlüdür.

Zenginleşen, zenginleşmeyi iyiniyetli olmaksızın elden çıkarmışsa veya elden çıkarırken ileride geri vermek zorunda kalabileceğini hesaba katması gerekiyorsa, zenginleşmenin tamamını geri vermekle yükümlüdür."

11. 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun *"İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı"* başlıklı 2. maddesinin birinci fıkrası şöyledir:

"1. (Değişik: 10/6/1994-4001/1 md.) İdari dava türleri şunlardır:

a) (İptal: Anayasa Mahkemesinin 21/9/1995 tarihli ve E:1995/27, K:1995/47 sayılı kararı ile; Yeniden Düzenleme: 8/6/2000-4577/5 md.) İdarî işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları,

b) İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları,

c) (Değişik: 18/12/1999-4492/6 md.) Tahkim yolu öngörülen imtiyaz şartlaşma ve sözleşmelerinden doğan uyuşmazlıklar hariç, kamu hizmetlerinden birinin yürütülmesi için yapılan her türlü idari sözleşmelerden dolayı taraflar arasında çıkan uyuşmazlıklara ilişkin davalar. ..."

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden 7+BvPYd - UaCi1oD - m1ps6oP - 0UHmNA= ile erişebilirsin

IV. İNCELEME VE GEREKÇE

A. İlk İnceleme

12. Uyuşmazlık Mahkemesinin Rıdvan GÜLEÇ'in Başkanlığında, Üyeler Nilgün TAŞ, Doğan AĞIRMAN, Eyüp SARICALAR, Ahmet ARSLAN, Mahmut BALLI ve Bilal ÇALIŞKAN'ın katılımlarıyla yapılan 08/04/2025 tarihli toplantısında 2247 sayılı Kanun'un 27. maddesi uyarınca yapılan incelemeye göre, İdare Mahkemesince, anılan Kanun'un 19. maddesine göre başvuruda bulunulmuş olduğu, Mahkemece idari yargı dosyasının ekinde adli yargı dosya sureti ile birlikte Uyuşmazlık Mahkemesine gönderildiği ve usule ilişkin herhangi bir noksanlık bulunmadığı anlaşıldığından, görev uyuşmazlığının esasının incelenmesine oy birliği ile karar verildi.

B. Esasın İncelenmesi

13. Raportör-Hâkim Murat UÇUR'un, davanın çözümünde adli yargının görevli olduğu yolundaki raporu ile dosyadaki belgeler okunduktan, ilgili Başsavcılarca görevlendirilen Yargıtay Cumhuriyet Savcısı Halil İbrahim ÇİFTÇİ ile Danıştay Savcısı Yakup BAL'ın davada adli yargının görevli olduğu yolundaki sözlü açıklamaları da dinlendikten sonra, gereği görüşülüp düşünüldü:

14. Dava, davacının Jandarma Genel Komutanlığı bünyesinde uzman jandarma olarak görev yapmaktayken, kamu zararına sebebiyet verdiğinden bahisle adına tahakkuk ettirilen 19.373,90 TL kişi borcunu rızaen ödemesinden sonra zimmet suçundan yargılandığı ceza dosyasında hakkında beraat hükmü kurulduğundan bahisle, söz konusu tutarın yasal faiziyle birlikte iade edilmesi istemiyle yapmış olduğu başvurunun reddine ilişkin idari işlemin iptali ile bu tutarın ödeme gününden itibaren işletilecek yasal faiziyle birlikte tahsili istemiyle açılmıştır.

15. Dava konusu alacak iddiasının sebepsiz zenginleşmeden kaynaklandığı, yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin idari yargıya ilişkin bir idari işlem olmadığı, yine idari eylem veya işlemden kaynaklı bir menfaat ihlalinin ve kişisel hakkın doğrudan bozulmasının söz konusu olmadığı, aynı zamanda, davalı idarece tahakkuk ettirilen kişi borcunun 5018 sayılı Kanun ve ilgili Yönetmelik hükümlerine göre takip ve tahsil edileceği, yukarıda açıklanan mevzuat gereğince takip ve tahsil usulünde idarenin re'sen icra yetkisinin bulunmadığı anlaşılmaktadır.

16. Bu durumda, davaya konu edilen husus herhangi bir idari işlem veya eylemden kaynaklanmayıp, davacının kendi rızası ile yaptığı ödemenin hukuka aykırılığı iddiasıyla iadesi istemine ilişkin olduğundan, 2577 sayılı Kanun'un 2. maddesinde belirtilen idari dava türlerine uymaması nedeniyle, davacının haksız yere ödediğini iddia ettiği paranın iadesi için alacak davası şeklinde açmış bulunduğu davanın, Borçlar Kanunu kapsamında özel hukuk hükümlerine göre adli yargı yerinde görülmesi gerektiği açıktır.

17. Yukarıda belirtilen hususlar göz önünde bulundurularak, Erzurum 3. İdare Mahkemesinin başvurusunun kabulü ile Ankara 42. Asliye Hukuk Mahkemesinin 04/11/2024 tarih ve E.2024/437, K.2024/350 sayılı görevsizlik kararının kaldırılması gerekmiştir.

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden 7+BvPYd - UaCi1oD - m1ps6oP - 0UHmNA= ile erişebilirsin

V. HÜKÜM

Açıklanan gerekçelerle;

A. Davanın çözümünde ADLİ YARGININ GÖREVLİ OLDUĞUNA,

B. Erzurum 3. İdare Mahkemesinin BAŞVURUSUNUN KABULÜ ile, Ankara 42. Asliye Hukuk Mahkemesinin 04/11/2024 tarih ve E.2024/437, K.2024/350 sayılı GÖREVSİZLİK KARARININ KALDIRILMASINA,

08/04/2025 tarihinde, OY BİRLİĞİ İLE KESİN OLARAK karar verildi.

Başkan	Üye	Üye	Üye
Rıdvan	Nilgün	Doğan	Eyüp
GÜLEÇ	TAŞ	AĞIRMAN	SARICALAR

Üye	Üye	Üye
Ahmet	Mahmut	Bilal
ARSLAN	BALLI	ÇALIŞKAN

UYAP Bilişim Sistemindeki bu dokümana http://vatandas.uyap.gov.tr adresinden 7+BvPYd - UaCi1oD - m1ps6oP - 0UHmNA= ile erişebilirsin